

086 Abstract Art [2]

Vooraf

In Mondriaans nalatenschap¹ zijn zeven bronnen aanwezig met de titel 'Abstract Art'. Deze bronnen zijn verdeeld over vijf archiefmappen:

Overzicht van de 'Abstract Art'-bronnen in het Holtzman Deposit	
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 42. Titel Folder: 'Abstract Art (1941)'	- no.42 [manuscript] 'Abstract Art'
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 43. Titel Folder: 'Abstract Art (October 1941)'	- no.43a [manuscript] 'Abstract Art' - no.43b [typoscript] 'Abstract Art' - no.43c [manuscript][achterzijde '43b'] [zonder titel] - (no.43d [transcriptie] 'Abstract Art') ²
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 44. Titel Folder: 'Abstract Art (November 1941)'	- no.44 [manuscript] 'Abstract Art'
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 46. Titel Folder: 'Pure Plastic Art (1942)'	- no.46 [manuscript] 'Pure Plastic Abstract Art' ³
Holtzman Deposit, Box 5 Folder 7- Y8. Titel Folder : 'Abstract Art'	- no. Y8 [manuscript] 'Abstract Art'

De bronnen '43a' en '43b' zijn gedateerd 'oktober 1941', en de bron '44' 'nov.' (hoogst waarschijnlijk 'november 1941'). De manuscripten 'Y8' en '42' zijn waarschijnlijk eerder geschreven dan 'oktober 1941', vermoedelijk in 'september 1941'.

Van 'Y8' en '42' tonen alleen de eerste zinnen enige overeenkomst, maar daaruit kon tussen deze manuscripten geen volgorde vastgesteld worden. De chronologische volgorde van 'Y8' en '42' is dan ook arbitrair bepaald.

De volgorde van de bronnen '46', '43a' en '43b' is bepaald op grond van correcties die in de lopende tekst van een volgende bron waren ingevoerd. '43c' is een pagina met toevoegingen, waarvan Mondriaan niet aangeeft waar deze ingevoegd moeten worden⁴. De laatste bron is de publicatie *Abstract Art* in het boek *Art of this Century*⁵, gedateerd 'november 1941'.

In dit corpus behouden alle bronnen hun titel: *Abstract Art*. Ter onderscheiding wordt achter elke titel een nummer tussen vierkante haken geplaatst. De volgorde van deze nummering is min of meer chronologisch bepaald.

De zeven bronnen met de titel *Abstract Art* worden in dit corpus als volgt gepresenteerd:

- manuscript 'Y8' als: 085 *Abstract Art* [1];
- manuscript '42' als: 086 *Abstract Art* [2];
- manuscript '46' als: 087 *Abstract Art* [3];
- manuscript '43a' als: 088 *Abstract Art* [4];
- manuscript '43b' als: 089 *Abstract Art* [5];
- manuscript '44' als: 090 *Abstract Art* [6].
- publicatie als: 091 *Abstract Art* [7].

Bron

De enige bron voor *Abstract Art* [2] is een manuscript dat zich bevindt in archiefmap '42' van Box 2. Het manuscript heeft van Mondriaan de titel gekregen *Abstract Art*. Het bestaat uit vier losse vellen ongelinieerd papier van ongebruikelijke afmeting⁶. De eerste drie vellen zijn - rechtsboven - genummerd. De eerste twee vellen bevatten een doorlopende tekst; het derde twee doorgehaalde tekstgedeelten. Op het

¹ Holtzman Deposit.

² Transcriptie, waarschijnlijk door Holtzman na Mondriaan overlijden vervaardigd.

³ Folder 46 heeft als titel 'Pure Plastic Art', maar op het manuscript heeft Mondriaan de titel 'Pure Plastic Art' gewijzigd in 'Abstract Art'.

⁴ Digital Appendix: Supplements 089 – [no title] (manuscript 43c).

⁵ Peggy Guggenheim. *Art of this Century. Objects - Drawings - Photographs - Paintings - Sculptures - Collages 1910 to 1942*. New York, 1942: 32-33.

⁶ Afmeting: 33,0 x 21,6 cm (13 x 8½ inch).

vierde blad staan twee toevoegingen; het handschrift waarin deze toevoegingen zijn geschreven is niet van Mondriaan.

We beschouwen deze bron als authentiek, geautoriseerd en onvoltooid.

Basistekst en leestekst

De basis voor de leestekst is het enige manuscript '42'. De twee toevoegingen - niet in Mondriaans handschrift - zijn in de gepresenteerde tekst achterwege gelaten.

Titel

Manuscript '42' is getiteld *Abstract Art*. Dit is ook de titel van de gepresenteerde tekst, maar er is een onderscheidend nummer aan de titel toegevoegd. Manuscript '42' wordt gepresenteerd als *Abstract Art [2]*.

Datering en ondertekening

Vermoedelijk zijn de niet-gedateerde teksten 'Y8' en '42' eerder geschreven, dan de gedateerde teksten '43' en '46'. De datering van de gepresenteerde tekst is vermoedelijk: september 1941⁷.

De tekst is niet ondertekend.

Ontstaan en publicatie

De ontstaansgeschiedenis van *Abstract Art [2]* is niet achterhaald. Er is geen correspondentie gevonden, waarin deze tekst wordt vermeld.

Sleutelwoorden

Met een aantal kenschetsende woorden (in alfabetische volgorde) geven we aan wat er in *Abstract Art [2]* besproken wordt. Van de zogenoemde specifieke en soms minder specifieke Mondriaan-woorden wordt een verklarende omschrijving gegeven in het 'Sleutelwoordenregister'⁸. De in dit register verduidelijkte sleutelwoorden zijn hieronder cursief weergegeven.

Sleutelwoorden: *abstract art, abstraction, concrete art, means of expression, objective expression, reduction, universal expression.*

Opmerkingen

Op de laatste bladzijde van het manuscript staan twee toevoegingen - gescheiden door een horizontale lijn - die niet in Mondriaans handschrift zijn geschreven. De bovenste toevoeging luidt: 'Abstract art continued the way of Naturalistic Art, in so far as it is the expression of dynamic movement created through the continuous opposition of form and color.' De tweede toevoeging luidt: 'The they are adequate to constitute true abstract art'. Beide toevoegingen zijn waarschijnlijk door Holtzman geschreven. Ondanks dat deze toevoegingen niet van Mondriaan zijn, heeft Holtzman deze wel opgenomen in de publicatie van *Abstract Art [2]* in *The Collected Writings of Piet Mondrian*.

Schilderijen ontstaan tijdens schrijfperiode

We vermoeden dat *Abstract Art [2]* evenals *Abstract Art [1]* eerder is geschreven dan de in oktober 1941 ontstane *Abstract Art* teksten. *Abstract Art [2]* is naar onze mening ergens in september 1941 geschreven. Volgens de Catalogue Raisonné heeft Mondriaan in 1941 zes schilderijen vervaardigd: B299/319-B304/293⁹. Hij zal tijdens het schrijven aan *Abstract Art [2]* met één of meer van deze schilderijen bezig zijn geweest.

⁷ Mondriaan woont in september 1941 in New York, 353 East 56th Street.

⁸ Digital Appendix: Documentation - Mondrian Vocabulary Explained.

⁹ CRII: 403-407.